

Íslenska 7.-8. bekkur

Íslenska er samþætt með náttúru- og samfélagsfræði, lesnir eru fjölbreyttir textar tengdir þeim með áherslu á lestur og skilning, ritun, talað mál og hlustun. Einnig er unnið með málfræði og stafsetningu með vinnulagi Læsi til náms og Orði af orði. Nemendur lesa einnig bækur að eigin vali og sameiginlegar bókmenntir og texta þar sem lögð er áhersla á samræður um bókmenntahugtök.

Hæfniviðmið Við lok 10. bekkjar getur nemandi:	Leiðir (kennari)	Leiðir (nemendur)	Námsmat
<p>Talað mál, hlustun og áhorf</p> <ul style="list-style-type: none"> flutt mál sitt skýrt og áheyrilega og hefur tileinkað sér viðeigandi talhraða og fas gert sér grein fyrir eðli góðrar framsagnar og framburðar og nýtt leiðbeiningar um framsögn, svo sem um áherslu, tónfall, hrynjandi og fas og lagað það að viðtakanda og samskiptamiðli á fjölbreyttan hátt, m.a. með leikrænni tjáningu nýtt aðferðir sem hann hefur lært til að taka virkan þátt í samvinnu, samræðum og rökræðum tjáð skoðanir sínar með ýmsum hætti, rökstutt þær og valið þeim miðil sem hentar hlustað, tekið eftir og nýtt sér upplýsingar í töluðu máli til fróðleiks og skemmtunar, einnig notið myndefnis, upplestrar, leikins efnis og tónlistar og gert grein fyrir skoðun sinni á viðkomandi efni, nýtt sér fjölmiðla, svo sem útvarp, sjónvarp, kvikmyndir og rafrænt efni, og tekið afstöðu til þess sem þar er birt, átt góð samskipti þar sem gætt er að máli, hlustun, tillitssemi, virðingu og kurteisi. 	<ul style="list-style-type: none"> fara yfir hvaða þættir skipta máli í góðri framsögn og þjálfra þá reglulega með nemendum skipuleggja kynningar á hinum ýmsu verkefnum og leggja áherslu á skýran flutning skipuleggja og kenna nokkrar samræðuaðferðir á markvissan hátt hvetja til virkrar hlustunar og þátttöku í samræðum hafa gott aðgengi að fjölbreyttum miðlum og hvetja nemendur til að nýta sér þá við verkefnavinnu, bæði við öflun upplýsinga og eins við skil verkefna 	<ul style="list-style-type: none"> æfa framsögn kynna verkefni geta tekið þátt í skipulögðum samræðum sýna tillitssemi og virka þátttöku í samræðum nýta fjölbreytt efni við verkefnavinnu 	<ul style="list-style-type: none"> sjálfsmat félagamat leiðsagnarmat frá kennara

<p>Lestur og bókmenntir</p> <ul style="list-style-type: none"> • lesið almenna texta af öryggi og með góðum skilningi, lagt mat á þá og túlkað • skilið mikilvægi þess að geta lesið og eftt eigið læsi, og m.a. valið og beitt mismunandi aðferðum við lestur • greint og skilið aðalatriði og aukaatriði í margs konar texta og glöggvað sig á tengslum efnisatriða • gert sér grein fyrir eðli og einkennum margvíslegra textategunda og gert öðrum grein fyrir því • lesið, túlkað, metið og fjallað um fjölbreyttar íslenskar og erlendar bókmenntir og gert sér grein fyrir gildi bókmennta • beitt nokkrum grunnhugtökum í bókmenntafræði, svo sem minni, fléttu, sjónarhorni og sögusviði og kannast við myndmál, algengustu tákni og stílbrögð, • notað algeng hugtök í bragfræði í umfjöllun um bundið mál og óbundið, lesið og túlkað ljóð af ýmsum toga og frá ýmsum tímum, • leitað og aflað sér heimilda úr ýmsum gagnabrunnum og lagt mat á gildi og trúverðugleika ritaðs máls, svo sem fjölmiðla- og margmiðlunarefnis, og tekið gagnrýna afstöðu til þess, • unnið úr tölulegum og myndrænum upplýsingum, túlkað þær, tengt saman efni sem sett er fram á ólíkan hátt og nýtt sér • valið sér lesefni til gagns og ánægju og komið fram sem sjálfstæður lesandi sem gerir sér grein fyrir gildi þess að lesa 	<ul style="list-style-type: none"> • tryggja nemendum fjölbreytt lesefni og eiga við þá samræður um eðli ólíkra texta • kenna markvisst aðferðir til að efla lesfimi og lesskilning t.d. gagnvirkan lestur, paralestur, leitarlestur • velja og/eða leggja til bókmenntir sem allir lesa, skipuleggja samræður um efnið og nokkur hugtök í bókmenntum s.s minni, fléttu, sjónarhorn, sögusvið og myndmál • finna ljóð af ýmsum toga og vinna með nokkur hugtök í bragfræði s.s. rím, ljóðstafi, hrynjanda, líkingar (myndhverfing, viðlíking), boðskap, óbundin ljóð, myndmál • vinna með fjölbreytta heimildaöflun og heimildavinnu í tengslum við þemavinnu og kenna hana markvisst með stigskiptum stuðningi • finna til texta með tölulegum og myndrænum upplýsingum og skoða sameiginlega hvað hann segir okkur • aðstoða og hvetja nemendur við að velja sér lesefni við hæfi og ræða við þau um mikilvægi þess að ná að lesa af áhuga 	<ul style="list-style-type: none"> • lesa alls konar texta og læra aðferðir til að skilja betur innihald efnisins • læra og nota fjölbreyttar aðferðir við lestur eftir því hver tilgangur lestursins er hverju sinni • geta átt samtal við aðra um það sem lesið er, greint aðalatriði og haft skoðanir á því sem lesið hefur verið • lesa fjölbreytt ljóð með góðri framsögn og þekkja nokkur hugtök í bragfræði, semja ljóð • læra að vísa rétt til heimilda og skrifa heimildarritgerð, meta góðar heimildir og mikilvægi þess að vanda þær vel • skoða tölulegar og myndrænar upplýsingar og túlka þær • sýna lesefni af eigin vali áhuga 	<ul style="list-style-type: none"> • lesskilningsverkefni og kannanir • sjálfsmat • heimildarritgerð - leiðsagnarmat
<p>Ritun</p>	<ul style="list-style-type: none"> • leggja áherslu á vandaða skrift við 	<ul style="list-style-type: none"> • þjálfa handskrift og ávallt að vanda 	<ul style="list-style-type: none"> • sjálfsmat

<ul style="list-style-type: none"> • skrifað skýrt og greinilega og beitt ritvinnslu af öryggi, notað orðabækur og önnur hjálpargögn, gengið frá texta, vísað til heimilda og skráð þær, • beitt skipulegum vinnubrögðum við ritun, skipað efnisatriðum í röklegt samhengi og mótað málsgreinar og efnisgreinar • tjáð hugmyndir sínar og skoðanir og fært rök fyrir þeim í rituðu máli, samið texta frá eigin brjósti og er óhræddur við að beita ríkulegu tungutaki í skapandi ritun • beitt reglum um rétttritun, hefur náð góðu valdi á stafsetningu og gerir sér grein fyrir að rétt stafsetning er virðing við mál, texta og lesanda • valið og skrifað mismunandi textagerðir sem hæfa viðkomandi verki og beitt mismunandi orðaforða og málsniði við hæfi • notað helstu aðgerðir við ritvinnslu, valið viðeigandi heimildir, vísað til þeirra og sett í heimildaskrá svo sem reglur kveða á um, • skrifað rafrænan texta og tengt texta, mynd og hljóð eftir því sem við á, gerir sér grein fyrir lesanda og miðar samningu við hann 	<p>handskrifuð verkefni</p> <ul style="list-style-type: none"> • leggja áherslu á rétta fingrasetningu og þjálfun hennar • kynna fyrir nemendum hjálpartæki við ritun eins og orðabækur, leiðréttingarforrit, Skramba, og hvetja til vandaðra skila á öllum verkefnum • kenna ritun á fjölbreyttu textaformi í stigskiptum stuðningi, hvernig nýta má ritunarramma sér til hjálpar og tengja saman í röklegt samhengi miðað við form textans sem unnið er með • hvetja nemendur til að tjá sig á rituðu máli og semja eigin texta • rifja upp og kenna helstu stafsetningarreglur • kenna aðferðir sem geta hjálpað þeim að hafa skapandi skrif lýsandi og áhrifarík eins og notkun lýsinga, byggja upp spennu, nota orð sem eru ekki hversdagsleg, nota orðatiltæki o.s.frv. • umræður um fyrir hvern er verið að skrifa, hafa það ávallt í huga við skrif • leggja áherslu á vandaða rétttritun og að nýta sér hjálpartæki • kenna uppsetningu heimildarskrár • hafa verkefnaskil einnig á rafrænu 	<p>sig</p> <ul style="list-style-type: none"> • nota alltaf rétta fingrasetningu • nýta hjálpartæki við ritun sem miða að því að textinn verði sem réttastur og læsilegastur • skrifa alls konar ólíka texta með lesanda/viðtakandann í huga • læra að nýta ritunarramma • æfa sig við að tjá skoðanir sínar á rituðu máli • þjálfast í að vanda stafsetningu í öllum verkefnum, nýta sér þær stafsetningarreglur sem þeir kunna og hjálpartæki • geta samið eigin texta • vanda rétttritun við öll verkefni og læra á og nýta hjálpartæki • læra að setja upp heimildarskrá • verkefnaskil á rafrænu formi 	<ul style="list-style-type: none"> • hraðritunarverkefni • leiðsagnarmat • félagamat
--	--	---	---

	formi og þannig samtvinnað við upplýsingamennt og þema		
<p>Málfræði</p> <ul style="list-style-type: none"> ● beitt helstu málfræðihugtökum í umræðu um notkun málsins og þróun þess, ● valið orð í tali og ritun í samræmi við málsnið, gert sér grein fyrir mikilvægi þess að rækta orðaforðann og nýtt reglur um orðmyndun og einingar orða við ritun ● flett upp í handbókum, orðasöfnum og rafrænum orðabönkum og nýtt sér málfræðilegar upplýsingar sem þar er að finna ● áttað sig á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér grein fyrir hlutverki þeirra í eigin texta og annarra ● notað fleyg orð, algeng orðtök, málshætti og föst orðasambönd til að auðga mál sitt og gerir sér grein fyrir þýðingu lestrar, ekki síst bókmennta, í þessu skyni ● gert sér grein fyrir mismunandi málnotkun og málsniði eftir efni og tilefni. Áttar sig á staðbundnum, starfstengdum og aldurstengdum tilbrigðum í orðaforða og málnotkun og þekkir til helstu framburðarmállýskna ● áttað sig á skyldleika íslensku við önnur mál og að tungumál, þar á meðal íslenska, breytast sífellt, áttað sig á og beitt sköpunarmætti tungumálsins og nýtt það m.a. við ritun, tal, við nýyrðasmíð, í orðaleikjum og skáldskap 	<ul style="list-style-type: none"> ● skipuleggja samræður um málfræði og tilgang hennar, hvað þau þekkja af málfræðihugtökum og hvað þarf að læra frekar, getum við búið til nýtt mál? ● skipuleggja samræður um mál og málsnið og móttakanda (tölum við eins við alla?) ● leggja áherslu á að allir efla orðaforða sinn, draga fram mikilvæg orð/hugtök í viðfangsefnum þema hverju sinni. Vinna með orð, orðmyndir og einingar orða, forskeyti og viðskeyti, t.d. með orði dagsins, skilgreiningum orða og orðakeðjum ● kynna fornöfn og stofn orða fyrir nemendum ● hafa orðabækur og aðrar uppflettibækur aðgengilegar og hvetja til notkunar þeirra sem og rafræns efnis ● vinna með orðflokka t.d. í Orði dagsins, og skoða hlutverk þeirra ● skipuleggja samræður og 	<ul style="list-style-type: none"> ● vinna með orðflokka, stigbreyta lýsingarorð, reglulegar og óreglulegar sagnir, nafnháttur og boðháttur, nútíð og þátíð sagna, stofn orða, forskeyti, viðskeyti, persónufornöfn, kennimyndir sagna ● efla orðaforðann, þæla í nýjum orðum, reyna að skilja og setja í samhengi, nota nýjan orðaforða í tali og ritun ● æfa sig að skrifa ólíkan texta og velja málsnið sem hæfir tilefni/móttakanda í máli og ritun ● þjálfast í að nýta uppflettiefni til að skilja og skila texta af sér á sem réttastan hátt í allri verkefnavinnu ● vinna með orð af mismunandi orðflokki, skoða stofn orða, rætur, forskeyti og viðskeyti ● skoða mállýskur ● rökræður um gildi íslenskunnar, má hún breytast? eigum við að vernda hana betur? o.s.frv. ● fara í alls konar orðaleiki, nýyrðasmíð, scrabble, rummicub, krossorðaspilið, krossgátur, o.s.frv. 	<ul style="list-style-type: none"> ● kannanir í málfræði ● sjálfsmat ● leiðsagnarmat ● félagamat

	<p>rannsóknarvinnu um mállýskur, hvernig verða þær til, er eitthvað rangt við þær o.s.frv.</p> <ul style="list-style-type: none"> • skipuleggja samræður um tengsl íslenskunnar við önnur tungumál, hvernig varð hún til, skiljum við gamla íslensku, er í lagi að hún sé að breytast o.s.frv. • skipuleggja vinnu við nýyrðasmíð og orðaleiki		
--	---	--	--